

ת"פ 31486/02/13 - מדינת ישראל נגד רמדאן חג מוחמד, סעיד דיאב - עניינו הסתיים, לואי חוסיין - עניינו הסתיים

בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא, כב' השופט משה דרורי

15 יוני 2015

ת"פ 31486-02-13 מדינת ישראל נ' חג מוחמד ואח'

המאשימה:

מדינת ישראל

ע"י עו"ד שירה נתן מפרקליטות מחוז ירושלים (פלילי)

נגד

הנאשמים:

1. רמדאן חג מוחמד

ע"י ב"כ עו"ד מוסטפא יחיא

2. סעיד דיאב - עניינו הסתיים

ע"י ב"כ עו"ד נאשד קאדרי

3. לואי חוסיין - עניינו הסתיים

ע"י ב"כ עו"ד מחמד חלאילה

גזר-דין

(בעניינו של נאשם מס' 1)

כללי

1. מה העונש שיש להטיל על מי שהורשע, על פי הודאתו, בביצוע של שוד, שבו נשדד ארנק מתיירת?
2. ב"כ המאשימה עותר לעונש של 18 חודשי מאסר, בניכוי תקופת מעצרו בפועל (כ-130 יום); ואילו הסנגור סבור שדי בתקופת המעצר בפועל ומעצר הבית שבהם היה הנאשם, ואין צורך להשית עליו עונש נוסף.
3. האירוע נשוא כתב האישום והמעצר שנעשה כעבור מספר ימים, היו לפני כשנתיים. כדי להבין את המחלוקת בין הצדדים, אין מנוס מלתאר את ההליכים ואת מקום הימצאו של הנאשם במשך אותן שנתיים. על רקע זה, ניתן יהיה להבין את טיעוני הצדדים, ובעקבותיהם - את הכרעתי.

המעשים שבהם הורשע הנאשם

4. הנאשם הודה בכתב אישום מתוקן, אשר כלל את העובדות והמעשים הבאים.
5. ביום 16.2.13, עובר לשעה 22:00, נסעו שלושת הנאשמים ברכבו של נאשם 3 בשכונת שיח' ג'ראח עמוד 1

בירושלים. נאשם 1 אמר שאין לו כסף וברצונו לגנוב כסף, וביקש מנאשם 3 שיסיע אותו לאזור בתי המלון במזרח ירושלים.

6. כאשר הגיעו שלושת הנאשמים לאזור המלונות, ירדו נאשמים 1 ו-2 מן הרכב.

7. המתלוננת, תיירת מחו"ל, הלכה באזור בתי המלון, כאשר היא מחזיקה תיק ובתוכו כסף ומסמכים. נאשמים 1 ו-2 צעדו מאחוריה. נאשם 1 ניגש אליה מאחור, אחז בתיקה, הפיל אותה ארצה וחטף ממנה את התיק בכוח.

8. נאשמים 1 ו-2 ברחו המקום כשהתיק בידם, והחביאו אותו סמוך לקונסוליה האמריקאית.

9. נאשם 1 התקשר לנאשם 3 וביקש מנאשם 3 כי יאסוף אותם (את הנאשמים 1 ו-2) מתחנת הדלק הסמוכה למלון. נאשם 3 הגיע ברכב, אסף את נאשמים 1 ו-2, הסיע אתם סמוך לקונסוליה האמריקאית ועצר. נאשם 1 ירד מהרכב והביא את התיק שהוסתר במקום.

10. לאחר מכן, נסעו הנאשמים לחניון שטיפת רכבים בשכונת שיח' ג'ראח, שם חילקו ביניהם את שלל השוד.

11. הוראת החיקוק המיוחסת לנאשם 1 הנה עבירה לפי סעיף 402(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1976 (להלן - החוק).

12. כאמור, נאשם 1 הודה בעובדות הנ"ל והורשע בעבירה של שוד, לפי סעיף 402(א) לחוק, על פי העובדות הללו, בהכרעת דין מיום טו תמוז תשע"ג (23.6.13), עמ' 33, שורות 15-16 לפרוטוקול.

גזרי של הנאשמים האחרים

13. בתיק זה הוגש כתב אישום מקורי ביום 17.2.13, כאשר בו ביום הוגשה בקשה לשמוע את המתלוננת, תיירת מפורטו ריקו, שעתידיה הייתה לעזוב את הארץ ולטוס באותו ערב חזרה לארצה.

14. ואכן, גביית העדות המוקדמת בוצעה באותו יום, בשעות אחר הצהריים, והמתלוננת הספיקה להגיע לארצה במועד (הפרוטוקול המוקלט של העדות, מצוי בעמודים 1-18 לפרוטוקול).

נאשם 3

15. בעניינו של נאשם 3, הגיעו הצדדים להסדר טיעון, לפיו יוגש בעניינו כתב אישום מתוקן, כשעובדות דומות מאד לאלה שתוארו לעיל, כאשר העבירה המיוחסת לנאשם 3 הנה סיוע לגניבה, עבירה לפי סעיפים 383(א)(1) ו-384 בצירוף סעיף 31 לחוק. הסדר הטיעון כלל עונש מוסכם של מאסר על תנאי וקנס.

16. בגזר הדין מיום א אייר תשע"ג (11.4.13), אימצתי את הסדר הטיעון, תוך התייחסות לכך שהעונש המרבי של עבירת גניבה הוא שלוש שנות מאסר, וסיוע לגניבה הוא מחצית, דהיינו: שנה וחצי מאסר (פיסקה 7, עמ' 19, שורות 1-3 לפרוטוקול מהתאריך הנ"ל). ב"כ המדינה טען למתחם ענישה שהרף התחתון בו מאסר על תנאי. בהתחשב בכך שנאשם 3 היה צעיר בן 22, ללא עבר פלילי, שהודה ונטל אחריות מידית, גזרתי את הדין למאסר על תנאי של ארבעה חודשים וקנס בסך 1,000 ₪.

נאשם 2

17. אשר לנאשם 2, גם בעניינו הוגש כתב אישום מתוקן, שבו יוחסה לו עבירה של סיוע לשוד, עבירה לפי סעיף 402(א) לחוק, בצירוף סעיף 31 לחוק, כאשר העובדות הינן כמתואר לעיל ביחס לנאשם 1. בשלב ראשון, הסכימו הצדדים כי הנאשם יודה ויורשע, וכל צד יוכל לטעון לעונש ללא הגבלה (עמ' 21 לפרוטוקול מיום 22.4.13). בעקבות זאת, הורשע הנאשם 3 בעבירה של סיוע לשוד כאמור (הכרעת דין מיום יב אייר תשע"ג (22.4.13), עמ' 22, שורות 5-6 לפרוטוקול).

18. הסדר הטיעון בעניינו של נאשם 2 הצריך קבלת תסקיר, לאור גילו (18 ושלושה חודשים ביום האירוע). על פי הסכמת הצדדים, הוריתי על הגשת תסקיר (החלטה בפרוטוקול הנ"ל, בעמ' 22-23).

19. התסקיר בעניינו של נאשם 2 הוגש ביום כו סיון תשע"ג (4.6.13), לאחר שהנאשם היה כבר במעצר ארבעה חודשים, וההמלצה שבסיום התסקיר, כללה עונש מוחשי ומרתיע במסגרת של מאסר בפועל לתקופה קצרה, אשר יביא בחשבון את ימי מעצרו, ומאסר על תנאי משמעותי וכן התחייבות כספית להימנע מעבירה.

20. לאחר הגשת התסקיר, הגיעו ב"כ הצדדים להסכם בדבר הסדר טיעון "סגור" לעניין העונש (עמ' 30 לפרוטוקול מיום 5.6.13).

21. בשלב מאוחר יותר, הוצהרו לפרוטוקול ההסכמות בעניין ההסדר סגור: מאסר בפועל של שמונה חודשים, בניכוי ימי המעצר; מאסר על תנאי ופיצוי בסך 1,000 ₪ למתלוננת (עמ' 32 שורות 11-13 לפרוטוקול מיום 16.6.13).

22. בגזר הדין שניתן על ידי ביום ח תמוז תשע"ג (16.6.13), אימצתי את הסדר הטיעון, תוך התייחסות למעשה העבירה, ולדברים שאמר נאשם 2 בפני שירות המבחן: הוא עשה את המעשה של הסיוע לאחר

שחברו, נאשם 1, ביקש זאת ממנו, ובכך עזר לנאשם 1. נאשם 2 סיפר לקצינת המבחן, כי החזיר למתלוננת את התיק ודאג שתקבל טיפול רפואי (עמ' 33, שורות 24-25 לפרוטוקול הנ"ל). בגזר הדין הסברתי, כי נתתי משקל לחרטתו של הנאשם, גילו הצעיר, ילדותו הקשה והעדר עבר פלילי. כן הסברתי, כי הפיצוי למתלוננת אמנם נמוך, אך הוא הכרחי לאור המצב הכלכלי המשפחה של המשפחה, ואף הוריתי כי הפיצוי ישולם בארבעה תשלומים שווים של 250 ₪.

מה אירע לנאשם 1 מעת מעצרו ועד היום

23. נאשם 1 נעצר עם חבריו ביום 16.2.13.
24. חבריו הגיעו להסדר טיעון כאמור לעיל. בעניינו שלו, הסדר הטעון, שכלל הודאה בכתב האישום המתוקן, שהובא בפתח גזר דין זה, היה בישיבת בית המשפט מיום 23.6.13.
25. ראוי לציין בשלב זה, כי מנקודת מבטו של נאשם 1, יש שוני בין כתב האישום המקורי המייחס לו עבירת שוד לפי סעיף 402(ב) לחוק, שעונשה המרבי הוא 20 שנות מאסר, לעומת סעיף החיקוק שבכתב האישום המתוקן, שבו הוא הודה ובו הוא הורשע, שהינו שוד לפי סעיף 402(א) לחוק, שעונשו המרבי הוא 14 שנות מאסר.
26. ההרשעה, במסגרת הכרעת הדין, הייתה ביום טו תמוז תשע"ג (23.6.13), עמ' 33, שורות 15-16 לפרוטוקול.
27. באותה ישיבה, הצהירו הצדדים כי אין להם הסכמה לעניין העונש (שם, שורות 6-7), וכי יש צורך להגיש תסקיר לאור גילו של הנאשם (יליד 1993, שהיה בן 19 שנים ושבעה חודשים ביום ביצוע השוד). סנגורו של הנאשם, עו"ד יחיא, מסר למותב זה כי על פי החלטת שופט המעצרים, על הנאשם להתחיל הליך גמילה מאלכוהול במסגרת הקהילה טיפולית "אלפטאם" בטייבה, למחרת היום (עמ' 33 שורות 10-11 לפרוטוקול הנ"ל).
28. בהחלטתי מיום טו תמוז תשע"ג (23.6.13) התייחסתי לנתון זה, וקבעתי כי התסקיר יוגש עד ליום 10.11.13, וזאת לאחר התקופה הראשונה של הגמילה בת ארבעת החודשים, המסתיימת ביום 24.10.13, וכי הטיעונים לעונש יהיו ביום 14.11.13 (עמ' 34 לפרוטוקול מיום 23.6.13).
29. התיאור מכאן ואילך יתייחס לשני שלבים:
- הימצאותו של הנאשם 1 בקהילה הטיפולית "אלפטאם", לשם נשלח על ידי שופט המעצרים, אך לאחר הכרעת הדין המעקב היה אצלי, כאשר הדבר היה תלוי בשאלת גזירת העונש או המתנה לשלב אחר של הטיפול

והשיקום;

מעשיו ומחדליו של הנאשם 1, לאחר שעזב את הקהילה הטיפולית, כולל: התייחסותו לאפשרות של מאסר בעבודות שירות.

30. בתסקיר מיום ט כסלו תשע"ד (12.11.13), מתוארת קליטתו של נאשם 1 בקהילה הטיפולית "אלפטאם", תוך תיאור התכנית הטיפולית למשך 12 חודשים, המחולקת לשלושת שלבים. התסקיר מציין, כי לאחר מספר ימי הסתכלות, עלה הנאשם לשלב א, בו השתלב בקהילה ללא חריגות ועמד בכללי המסגרת, והשתתף בצורה טובה בפגישות הטיפוליות, הן הקבוצתיות והן הפרטניות.

התסקיר מוסיף ואומר, כי ביום 25.8.13, הוא עלה לשלב ב של התכנית, שבו יש דגש על נשיאה באחריות אישית, יוזמה ותחילת שילוב בחברה, כולל: יציאה לביקורי בית פעם במספר שבועות. הוא טרם יצא לביתו, שכן יש צורך בהחלטת בית משפט. המשפחה מדווחת על קשר טוב עם נאשם 1 והם התרשמו מהשינוי החיובי שחל אצלו. גם הצוות המטפל מעריך שהנאשם מתמודד בהצלחה עם האתגרים וניכר אצלו לערוך שינוי באורח חייו ההתמכרות-עברייני, שניהל לפני מעצרו.

התסקיר מסיים בהמלצה לדחות את הדיון בארבעה חודשים נוספים, כדי להמשיך ולעקוב אחר מצבו של נאשם 1 בקהילה הטיפולית.

31. בדיון שהתקיים בבית המשפט ביום יא כסלו תשע"ד (14.11.13), הסכימו באי כוח הצדדים (עו"ד דוויק, ב"כ המדינה, ועו"ד מוסטפא יחיא, ב"כ נאשם 1), כי הנאשם ימשיך להיות בקהילה הטיפולית במשך ארבעה חודשים נוספים וכי יוכל לצאת לחופשות בבית הוריו, כנגד ערבויות. הדיון נדחה בארבעה חודשים נוספים, ליום 18.3.14 (החלטה מיום יא כסלו תשע"ד (14.11.13), עמ' 27-36 לפרוטוקול).

32. בתסקיר נוסף, מיום טו אדר ב תשע"ד (17.3.14), מדווח שירות המבחן, כי על פי המידע שקיבל מהקהילה הטיפולית, הנאשם נושא באחריות בתפקידים המוטלים עליו וביצע אותם בצורה טובה. הוא מתייחס למטופלים האחרים בצורה טובה ומצליח לשלוט על עצמו במצבי לחץ. בשיחה שקיים הנאשם עם קצינת המבחן, הוא מספר על השינוי שחל בו בקהילה, על הכלים שרכש ועל יכולתו לשלוט יותר בתגובותיו ובהתנהגויותיו בסיטואציות מלחיצות, בעוד שבעבר, במקרים דומים, היה מגיב באימפולסיביות ובאלימות וכן פוגע באחרים.

הנאשם סיפר לשירות המבחן, כי מאז גיל 15 נחשף לאלכוהול ולחשיש, כמרד בהוריו. כיום (מרץ 2014), הוא מודע לחומרת התמכרותו ולהשלכות שיש לכך על חייו, אם כי הוא עדיין מתקשה לזהות בעומק את המניעים שהביאוהו להתמכר לסמים ולאלכוהול, בשל הקושי לחשוף קשיים אישיים.

ביחס לעבירה נשוא תיק זה, דהיינו: שוד התיירת, מציין התסקיר כי הוא נושא באחריות חלקית לביצועה, והוא תולה את היוזמה לשוד בשותפו לעבירה, שהציע לו כי ישיגו כסף לצורך בילוי בתל אביב על ידי שוד של עובר אורח. הוא מודה שירד מן הרכב עם השותף וכי הוא זה שחטף את תיקה של

המתלוננת, אך שולל את הכאתה וטוען כי מי שהיכה אותה הוא שותפו לעבירה. בשיחה עמו, טען הנאשם בפני קצינת המבחן, כי התנכלו לו, וסומן והופל על ידי שותפיו.

התסקיר מצוין, כי גם כאשר מדובר בנאשם המתקשה לשאת באחריות מלאה לביצוע העבירה ומשליך אותה על אחרים, יש להמתין לתוצאות התהליך הטיפולי בקהילה.

לכן, ההמלצה היא לאפשר לו להמשיך בקהילה הטיפולית, כולל: יציאות לעבודה וחופשות בסופי שבוע בבית הוריו בירושלים; כל זאת, לאור התרשמות שירות המבחן כי **"בשלב זה הסיכון להישנות התנהגות פוגעת, פחות באופן משמעותי, על רקע התהליך הטיפולי שעבר וכן המעקב הרצוף של הצוות הטיפולי אחר מצבו"**.

שירות המבחן מבקש דחיית הדיון בארבעה חודשים, לשם המשך מעקב.

33. בדיון שהתקיים בפניי ביום 18.3.14, הוגש לי גם מסמך של הקהילה הטיפולית מאותו יום, חתום על ידי מנהל הקהילה והמטפל הפרטני, ממנו עולה כי הנאשם עושה שינויים חיוביים בכל התנהגותו, לומד ומיישם דרכים נורמטיביות להתמודדות וטיפול בבעיות. התוצאות של בדיקת הניקיון מסמים ומאלכוהול מראות ניקיון (מסמך זה, נכתב בצורת מכתב אל המטופל, קרי: הנאשם).

34. בדיון שהתקיים בפניי ביום 18.3.15, טענו ב"כ הצדדים וכן השלים את הדברים המלווה מקהילת "אלפטאם", ואף אמו של הנאשם נכחה באולם והייתה מוכנה להיות ערבה לבנה.

בסיום הדיון, קיבלתי את המלצת הקהילה הטיפולית ושירות המבחן לאפשר לנאשם להתחיל את שלב ג בקהילה הטיפולית מיום 24.3.14, שבמסגרתו יוכל גם לצאת לעבודה, כאשר בשעות הלילה יהיה בקהילה. כן איפשרתי לו לצאת לחופשות של סופי שבוע לבית הוריו, שם יהיה במעצר בית בשעות הלילה. הוריתי על הגשת תסקיר נוסף, לא יאוחר מיום 25.6.14, וקבעתי את הטיעונים לעונש יום 26.6.14 (החלטה מיום טז אדר ב תשע"ד (18.3.14), עמ' 44-41, כאשר החלק האופרטיבי הינו בפיסקה 12, עמ' 43, שורות 15-25).

35. בתסקיר מיום כה סיון תשע"ד (23.6.14), יש התייחסות לשלב השלישי של הטיפול, שבו החליט הצוות המקצועי של הקהילה כי הנאשם ישהה בהוסטל מטופלים, בדירה השייכת לקהילת "אלפטאם". שלב שלישי זה מתוכנן לשלושה חודשים, מיום 1.4.14, והוא השלב האחרון בטיפול.

התסקיר מצוין שוב, כי הנאשם נטל אחריות חלקית על העבירה, אך מודגש כי הוא עובר תהליך טיפולי משמעותי, משתף פעולה עם הצוות המטפל, מבצע את הנדרש ממנו, ומסגל הרגלי חיים נורמטיביים המאפשרים לו לשמור על ניקיון מסמים ולשקם את יחסיו עם סביבתו.

שירות המבחן סבור, כי הנאשם הפיק לקחים ממעורבותו בפלילים ומן הליכים המשפטיים המתנהלים נגדו, וכי במהלך כל תקופת הטיפול לא היה מעורב באירועים חריגים ושמר על התנאים המגבילים בהם

היה נתון.

לכן, ההמלצה היא לאפשר לו להמשיך בתהליך הטיפול, במסגרת ההוסטל, למשך שישה חודשים. להערכת שירות המבחן, הטלת מאסר בפועל עלול להוות גורם מדרדר עבורו, ולכן ההמלצה היא למאסר בעבודות שירות, לתקופה קצרה, כענישה מוחשית אשר מציבה גבולות. שירות המבחן אף ממליץ, שעבודות השירות יהיו באזור כפר סבא או עיר אחרת קרובה לטייבה. בנוסף לכך, ההמלצה כוללת צו מבחן לשנה.

36. ברם, לאחר קו חיובי רצוף זה, כפי שתואר בפיסקאות הקודמות ובתסקירים התומכים, חל שינוי דרמטי, כמפורט להלן:

ביום ט תמוז תשע"ד (7.7.14), קיבלתי תסקיר דחוף מקצינת המבחן, המציין כי התקבל דיווח מקהילת "אלפטאם", מיום 1.7.14. על פי דיווח זה, יצא הנאשם לחופשה בבית הוריו כשבוע לפני קליטתו בהוסטל השיקומי, והוא לא חזר להוסטל, ומסרב לענות לטלפונים של צוות הקהילה. שירות המבחן שוחח עם אביו, שדיווח כי במסגרת אירוע משפחתי, הנאשם שתי אלכוהול, ועולה חשש כי השתמש בסמים. האב גם מדווח, כי בנו, הנאשם, חוזר הביתה בשעות מאוחרות, כשהוא שתוי ובמצב לא יציב, אם כי בימים האחרונים התמתן ואינו יוצא לבילויים עם חבריו. האב מסר לשירות המבחן, כי בנו אינו מעוניין להשתלב בטיפול בהוסטל, בשל החשש שלו מהשפעה שלילית של הדיירים האחרים בהוסטל, שלטענתו, רובם אסירים משוחררים שלא עברו טיפול.

שירות המבחן ביקש מהאב להודיע לבנו שייצור קשר עם שירות המבחן, אך הנאשם לא עשה כן.

לאור זאת, ומאחר ומצבו של הנאשם אינו ברור לשירות המבחן, ועולה חשש כי חלה הידרדרות במצבו, כותב שירות המבחן את הדברים הבאים: **"אנו חוזרים בנו מהמלצתנו בתסקירנו האחרון בעניינו, וממליצים על דחיית הדין לתקופת זמן נוספת, על מנת שנוכל להיפגש עם [הנאשם] ולבדוק עמו את מצבו והאפשרויות העומדות בפניו, ולאחר מכן נבוא בהמלצה סופית בעניינו"**.

37. בהחלטתי מיום 8.7.14 הוריתי לב"כ הנאשם להגיב על הודעה זו של שירות המבחן, בתוך יומיים, כולל דיווח האם מרשו היה בפגישות בשירות המבחן.

38. בדיון שהתקיים ביום 15.7.14, נשאל הנאשם היכן היה ומתי, ומדוע עזב את קהילת "אלפטאם", והוא ענה: **"ב-25.6.14 סיימתי טיפול שנה שם וחזרתי הביתה. הלכתי להוסטל ואמרתי למדריך שלי שאני הולך לראות איך שם בהוסטל. ראיתי שלא מתאים לי אבל טעיתי שאמרתי שאני לא צריך לחזור לשם"** (עמ' 45, שורות 17-19, לפרוטוקול מהדיון הנ"ל).

סנגורו של הנאשם, עו"ד יחיא, מסר כי הנאשם לא הגיע לפגישה אצל שירות המבחן, כי היה עצור (שם, עמ' 45, שורה 29).

הסנגור מבקש שלא יתקיימו טיעונים לעונש, וכי שירות המבחן יגיש תסקיר משלים, שבו יבהיר מהי עמדתו המעודכנת.

ב"כ המדינה, עו"ד ויטלי, ביקשה שיתקיים דיון וישמעו טיעונים לעונש באותו יום, בגלל אינטרס הציבור לסיים את התיק בגזר דין.

הדיון הסתיים בהחלטה, שבה תיארתי את האירועים מאז פתיחת התיק לפני למעלה משנה וחצי. מאחר והבנתי שיש פגישה מתוכננת עם שירות המבחן ביום 22.7.14, לצורך הכנת תסקיר משלים, דחיתי את הדיון בשבועיים, וקבעתי אותו לאמצע הפגרה, ליום 3.8.14, כאשר בפרק זמן זה יהיה הנאשם בבית הוריו, במעצר בית בשעות הלילה (החלטה מיום יז תמוז תשע"ד (15.7.14), עמ' 47-49).

39. התסקיר מיום ג אב תשע"ד (30.7.15) מתייחס לפגישה של שירות המבחן עם הנאשם ואביו. הסברו של הנאשם לאי חזרתו מחופשה לקהילה, נבע כך שאינו מעוניין לחזור להוסטל השיקומי וטוען כי הוא חושש מאנשים שהיו לו איתם סכסוכים בעבר, הוא חושש מנקמה שלהם. הוא התקשה להסביר מדוע לא העלה חששות אלה במהלך שנת הטיפול בקהילה. תחושת שירות המבחן היא, כי עולה התנהגות מניפולטיבית, חוסר יכולת לדחות סיפוקים, קושי לשאת בתוצאות מעשיו והשלכת הסיבות לכך על סביבתו. לצד זאת, מסר הנאשם לשירות המבחן שהוא מוכן להשתלב במסגרת חלופית בהוסטל שיקומי באזור אחר, אך התקשה להסביר מדוע לא פנה ליחידה העירונית לטיפול במכורים בירושלים.

בשיחה עמו, הועלה נושא העבירה נשוא התיק, והנאשם חזר ותלה את האחריות לביצוע העבירה על שותפיו, וצמצם את חלקו בה.

קצינת המבחן מתרשמת, כי הנאשם מתקשה להכיר בחומרת מעשיו ורואה בטיפול בקהילה "**תשלום על מעשיו**".

שירות המבחן, בסיכום, מתייחס לחודשים הארוכים שבהם שולב הנאשם בקהילה הטיפולית והצלחתו, אך, כלשון התסקיר, "**חלה נסיגה במצבו. הוא לא חזר מחופשה, ניתק קשר עם הצוות המטפל ועם שירות המבחן, לא השתלב בהוסטל ולא פעל כדי ליצור לו תכנית טיפולית חלופית**".

התסקיר מציין, כי הניסיון הטיפולי עם אוכלוסיית מכורים מלמד, כי מצבים אלה מהווים עבור האדם המכור מצב של סיכון לחזרה לשימוש בסמים ולהתנהגות שולית.

התרשמות שירות המבחן היא, כי הנאשם לא הצליח ליישם את הכלים שרכש בשנת הטיפול בקהילה. הוא תופס את שנת הטיפול בקהילה כחלק מתהליך ענישה, ופחות כתהליך שיקומי. התנהלותו הבעייתית מעידה כי קיימים עדיין דפוסים של התמכרות והתנהגות שולית.

התסקיר מסיים במילים אלה: "**לאור האמור, אנו נמנעים מהמלצה טיפולית בעניינו וממליצים לסיים את ההליך המשפטי המתנהל נגדו**".

40. בדיון שהתקיים בפניי, ביום 3.8.14, ביקש ב"כ המדינה, עו"ד דוויק, לטעון לעונש, לאור התסקיר העדכני.

לעומתו, טען הסנגור, כי הוא מיצר על כך ששירות המבחן אמר נואש בצורה מהירה, וביקש כי שירות המבחן ישלים את הטיפול ויאפשר לנאשם להמשיך בתכנית המקורית.

הנאשם עצמו אמר בתשובה לשאלות בית המשפט, שאינו רוצה לחזור לקהילה הטיפולית, כי הוא מסוכסך עם אנשים בטיבה. משנשאל על ידי, מה ברצונו לעשות בחייו, השיב כי הוא חושב לפנות למרכז יום ולתת בדיקות שתן ולהשתתף בקבוצות טיפוליות למכורים, במקביל לעבודה בחנות לחומרי בניין, שם הוא עובד.

בהחלטה מפורטת שניתנה באותו יום, ז' אב תשע"ד (3.8.14), קבעתי כי יש לאפשר לשירות המבחן לערוך בדיקה נוספת האם ניתן לשלוח את הנאשם לטיפול, ובאם יתברר כי טיפול זה אינו מתאים לו, ייקבע התיק לטיעון לעונש. הוריתי לשירות המבחן להכין תסקיר עד ליום 1.9.4, וקבעתי את הדיון ליום 2.9.14 (עמ' 54-55 לפרוטוקול, כאשר החלק האופרטיבי הינו בפסקה 10, עמ' 55).

41. בתסקיר מיום ב' אלול תשע"ד (28.8.14), מדווח שירות המבחן כי הנאשם נקי מסמים, לאחר שבוצעו ארבע בדיקות, אך צוות היחידה לנפגעי סמים אינו יכול לקבלו, כי הנו פחות מגיל 26. אדם בגילו צריך להיות מופנה ליחידה לקידום נוער במזרח ירושלים, אולם ביחידה זו אינו עובד המטפל בנפגעי סמים. לכן, הוצעה מסגרת טיפולית יומית במרכז יום.

משיחה שקיימה קצינת המבחן עם הנאשם, המכירה אותו מתחילת הדרך, התרשמותה היא כי יש לו קושי בהפנמת התכנים הטיפוליים, אותם היה אמור לרכוש במהלך הטיפול בקהילת "אלפטאם". כיום, הוא משקיע מאמצים בהתנהלות נורמטיבית, עובד באופן סביר ופנה לטיפול. אולם, הערכת שירות המבחן היא זו: **"הוא מונע מחשש מריצוי עונש מאסר, ופחות מתוך הפנמת הצורך שלו בהמשך טיפול ושיקום"**.

התסקיר מסיים בהעדר המלצה, פרט לדחיית הדיון בשלושה חודשים נוספים, כדי לבדוק את הנהלות הנאשם ואפשרות שילובו במרכז יום, ובתום התקופה תינתן המלצה סופית.

42. בדיון ביום 2.9.14, בתשובה לשאלתי, האם לא הגיע הזמן לסיים את התיק במסגרת טיעונים לעונש ומתן גזר דין, כאשר שני חבריו כבר סיימו לרצות את עונשם, ענה עו"ד יחיא, כי עדיין הוא מצפה לאפשרות סטייה ממתחם הענישה, על פי תיקון 113, בשל שיקולי שיקום, ועל כן, הוא מבקש לבדוק אפשרות לשלוח את הנאשם לממונה על עבודות שירות, מטעמי צדק.

ב"כ המאשימה, עו"ד מרים בן-גל, התייחסה לכל התסקירים, ואמרה: **"אנו סבורים שהגענו לשלב שבו אפשר לומר לנאשם שדי, קיבלת את ההזדמנות שלך וזה לא צלח"**.

בהחלטתי מיום ז אלול תשע"ד (2.9.14), ציינתי, כי אנו בישיבה ה-14 בתיק, וכי התסקיר האחרון אינו חד משמעי.

לאחר ששקלתי את הנסיבות, הגעתי למסקנת ביניים כי ראוי לעשות עוד מאמץ, מעבר למאמצים שנעשו עד כה, ולדחות את הדיון בשלושה חודשים במהלכם יהיה הנאשם בקשר עם שירות המבחן אשר יגיש תסקיר אחרון, ובמשך תקופה זו גם תינתן חוות דעת הממונה על עבודות שירות, בהדגשי את הדברים הבאים: **"כפי שנקבע בפסיקת בית המשפט העליון, אני מבהיר לנאשם כי פנייה לחוות דעת הממונה, אין פירושה כי קבעתי מראש שהעונש שלו יהיה מאסר בעבודות שירות, ועדיין אני פתוח לשמוע את טעוני המדינה לעניין מאסר בפועל"** (פיסקה 9, עמ' 54, שורות 20-23 לפרוטוקול מיום ז אלול תשע"ד (2.9.14).

קבעתי, כי התסקיר המשלים האחרון יוגש עד ליום 4.12.14, וכי הדיון בטיעונים לעונש יתקיים ביום 9.12.14.

43. אזכיר, כי הנאשם, בישיבה זו (וגם בישיבה הקודמת) איחר באופן משמעותי, זאת על אף התראות של בית המשפט והבטחות של הסנגור כי יתייצב בזמן. לכן, באותה ישיבה, קבעתי כי יימצא באותו יום בחדר המעצר של בית המשפט המחוזי, עד לשעות אחר הצהריים (פיסקה 11ג להחלטתי, עמ' 55, שורות 2-3). בשלב מאוחר יותר, לאחר שהתברר לי כי כדי לעצרו למספר שעות יש לשלוח אותו למגרש הרוסים, לערוך לו בדיקה רפואית, ראיון והתאמה, דבר שיימשך הרבה מעבר לשעה 15:00, הוא שוחרר בשעה 14:11, תוך הצהרה שאם יתייצב בזמן בישיבות בית המשפט הבאות, הוא מסכים למעצר בן שבעה ימים.

44. הממונה על עבודות שירות הודיעני ביום 2.12.14, כי הנאשם לא התייצב לראיון שנקבע ליום 30.11.12, וכי על הנאשם להתייצב פעם שנייה, ביום 7.1.15, עם סיכום מידע רפואי ותעודת זהות. ביום 2.12.14, ביקשתי את תגובת הסנגור בתוך יומיים.

ב"כ הנאשם הסביר, כי תקלה במספר רישום הפקס הביאה לכך שמרשו לא קיבל הזמנה, וכי הוא יתייצב לראיון אצל הממונה ביום 7.1.15. בעקבות כך, ביקש לדחות את הדיון הקבוע ליום 9.12.14.

45. בהחלטתי מיום טז כסלו תשע"ה (8.12.14), מאחר ושירות המבחן לא הגיש תסקיר משלים, והממונה לא הגיש חוות דעת מהטעם שהוסבר לעיל, ביטלתי את מועד הטיעונים לעונש שנקבע ליום 9.12.15, וקבעתי ליום 15.1.15, תוך הוראה לשירות המבחן להגיש תסקיר משלים עד ליום 11.1.15, וכי עד מועד זה יגיש גם הממונה על עבודות שירות את חוות דעתו.

46. תסקיר שירות המבחן, מיום טז כסלו תשע"ה (8.12.14), הוא התסקיר המשלים, מדווח כי הנאשם לא הגיע לפגישות שקבעו עמו וכן לא הגיע לבדיקות לגילוי סם. ניסיונות ליצור איתו קשר טלפוני לא צלחו והוא לא יזם קשר עם שירות המבחן כדי להסביר את מצבו.

לאור זאת, התרשמות שירות המבחן היא, כי הנאשם מתקשה להתחייב לתכנית טיפולית.

מהשיחות הקודמות מסר הנאשם לשירות המבחן, כי חש שמיצה את התהליך הטיפולי.

בסיכום, מאחר והנאשם לא ניצל גם את ההזדמנות הנוספות שניתנה לו, ולא שיתף פעולה גם קודם לכן, **"אנו מתרשמים כי ניסיון נוסף לא יקדם את מצבו ולכן אין אנו באים בהמלצה טיפולית נוספת עבורו"**.

47. הממונה על עבודות שירות, במכתבו אלי מיום 8.1.15, הודיעני כי הנאשם לא התייצב לראיון במועד שנקבע, 7.1.15, וזאת בנוסף לאי התייצבותו הקודמת. לאור זאת, נכתב בסיום המכתב: **"מדובר בנאשם אשר לא מקבל מרות וסמכות החוק, אינו משתף פעולה עם משרד הממונה. לאור האמור, אין באפשרותנו להמליץ על השמתו במסגרת זו"**.

48. בישיבה מיום 15.1.15, ביקש הסנגור פעם נוספת לאפשר למרשו להגיע לממונה, שכן ביום 7.1.15 ירד שלג בירושלים, בעוצמה כזו שבוטלו הישיבות בבית המשפט, לכן לא יכול היה מרשו לצאת מירושלים ולהגיע למשרד הממונה על עבודות שירות בבאר שבע.

על אף התנגדות המאשימה, קבעתי כי לא ניתן להסיק מאי התייצבותו, שאינו מקבל מרות, שכן בפעם הראשונה הייתה תקלה במספר הפקס והזימון לא הגיע, ובפעם השנייה היה יום שלג. לכן, קבעתי כי חוות דעת הממונה תוגש עד ליום 19.2.15, והמועד לטיעונים לעונש יהיה ביום 23.2.15. ההחלטה מסתיימת במילים אלה: **"הודע לנאשם כי עליו להתייצב לדיון וכן הוסבר לו מה תהיה משמעות אי התייצבותו לפני הממונה, ובמקביל הוסבר לו כי אין בשליחתו לממונה כדי ליצור ציפייה או הבטחה כי עונשו יהיה עבודות שירות"** (פיסקה 11, עמ' 59 שורות 10-12 לפרוטוקול מיום כד טבת תשע"ד (15.1.15)).

49. הממונה הודיעני, ביום 16.2.15, כי הנאשם לא הגיע למועד החדש הנוסף, שנקבע ליום 15.2.15, מכוח החלטתי מיום 15.1.15. גם כאן, מסתיים המכתב בחוות דעת מסכמת, לפיה מדובר באדם שאינו מוכן לקבל את ההזדמנות שקיבל מבית המשפט, אינו מוכן לבצע עבודות שירות, ולכן אין אפשרות להמליץ בשלב זה על השמתו.

50. בדיון מיום 23.2.15, הסביר הנאשם, כי לא בא לממונה בשלב העדר מסמכים רפואיים, וסנגורו ביקש לאפשר לו להשלים את הפרוצדורה. עו"ד יחיא היה ער לכך, כי מדובר בבקשות רבות, מעבר למקובל, ולכן הדגיש כי זאת בקשתו האחרונה.

מאידך גיסא, טען ב"כ המדינה, עו"ד נתי בן חמו, כי אין לעזור לנאשם שאינו מגלה מוטיבציה אינו משתף פעולה.

הנאשם אמר, שהוא מבקש שיוגש בעניינו תסקיר חדש, כדי שתהיה התייחסות לכך שחל בו שינוי והחל לעבוד

בחנות לחומרי בניין.

החלטתי לקבוע לוח זמנים אחרון בתיק, כאשר חוות דעת הממונה על עבודות שירות והתסקיר המשלים האחרון, יוגשו עד ליום 30.3.15, והטיעונים לעונש יישמעו ביום 1.4.15.

51. הממונה על עבודות שירות כותב מכתב ביום 23.3.15, לפיו הנאשם לא התייצב לראיון התאמה פעם נוספת, ולאור זאת, חוזר הממונה וכותב, כי מדובר באדם שלא מנצל את ההזדמנות שקיבל, אינו מוכן לבצע עבודות שירות, ולכן אין מקום להשמתו בעבודות שירות.

52. התסקיר המשלים, האחרון, מיום 1 ניסן תשע"ה (26.3.15), מתאר את עבודתו של הנאשם בחנות לחומרי בניין, שבה יש לנאשם שביעות רצון וסיפוק מעבודתו, לדבריו. כמו כן, הנאשם מציין כי הוא שומר על עצמו והוא נקי מסמים, אם כי לעניין זה אין כל הוכחה אובייקטיבית, שכן הוא לא הגיע לבדיקות לגילוי שרידי סם, והתקשה להסביר את אי הגעתו, תוך שהוא מוסר כי יש לו אילוצי עבודה.

במקביל, מתאר הנאשם מציאות משפחתית חדשה, לפיה אמו עזבה את הבית עם אחיו הצעירים ועברה לבית הוריה, והוא נותר בבית עם אביו, כאשר הוא חש חוסר אונים כלפי מצב זה.

לעניין טיפול ותכניות טיפול, התרשמות שירות המבחן כי אין לנאשם מוטיבציה לכך והוא רואה את מיצוי התהליך הטיפולי במסגרת הקהילה הטיפולית "אלפטאם".

הנאשם תיאר תחושת בלבול וקושי לשקול את מעשיו ואת התוצאות האפשריות שלהם. קצינת המבחן מתרשמת, שהיום הוא מבין שהחמיץ את ההזדמנויות הקודמות שניתנו לו, אך עדיין אין לו מוטיבציה לטיפול והוא נמצא בשלב זה גיבוש זהות אישית, וכי טרם הגיע להחלטה באשר לדרך אותה הוא רוצה לבחור להמשך דרכו.

וכך מסתיים התסקיר האחרון: **"לאור האמור ולאור התרשמותנו, כי קיימת מוטיבציה נמוכה להשתלבות בתכנית טיפולית ומחויבות לה, ולאור כך כי התרשמו שלא חל שינוי במצבו אותו תיארו בתסקיר הקודם בעניינו, אין באים בתכנית טיפולית נוספת בעניינו".**

53. בדיון שנקבע ליום 1.4.15, הנאשם לא התייצב. ב"כ המדינה, עו"ד שחר מלול, ביקש צו מעצר וצו הבאה. לסנגור לא היה הסבר לאי התייצבות הנאשם בבית המשפט ואף לא לעניין אי התייצבותו בפני הממונה, פרט להסבר כי מספר הפקס שוב לא היה מדויק.

בהחלטתי ציינתי, כי בתיק זה התקיימו 18 ישיבות, וכי הנאשם לא התייצב לדיון ללא הסבר, בהמשך לתסקירים השליליים האחרונים. על כן, הוריתי ליתן צו מעצר נגד הנאשם עד להחלטה אחרת, ללא שחרור בערובה, וקבעתי את הטיעונים לעונש ליום 21.4.15 (החלטה מיום יב ניסן תשע"ה (1.4.15), עמ' 61 לפרוטוקול).

54. לאחר תיאור זה, ניתן לעבור לישיבת בית המשפט האחרונה שהתקיימה בתיק זה, ביום 21.4.15, שבה טענו הצדדים לעונש, כפי שיובאו להלן, בפרקים הבאים, תמצית טיעוניהם.

תמצית טענות המאשימה

55. ב"כ המאשימה, עו"ד שירה נתן, ביקשה כי אקבע את מתחם העונש ההולם למאסר בפועל של בין 18 לבין 36 חודשים, וכי במסגרת המתחם האמור יכללו גם מאסר על תנאי ופיצוי (עמ' 66, שורות 17-18, לפרוטוקול מיום ב אייר תשע"ה (21.4.15)).

56. לעניין העונש הראוי, עמדת המדינה היא כי יש להטיל עליו 18 חודשי מאסר, שהוא הרף הנמוך של המתחם, בניכוי תקופת מעצרו, ארבעה חודשים ותשעה ימים (עמ' 66, שורות 20-23).

57. ב"כ המאשימה הסבירה כי הערכים המוגנים שנפגעו במעשה השוד הם הפגיעה בתחושת הביטחון של הציבור ובסדר הציבורי (עמ' 68, שורות 5-6). המאשימה סבורה כי הנאשם 1 היה הדומיננטי, והוא זה שביצע את חטיפת הארנק (עמ' 68 ועמ' 69). ב"כ המאשימה הדגישה כי אין מדובר בשוד ספונטני אלא בשוד מתוכנן שבו חלקו של הנאשם בביצוע הוא המרכזי (עמ' 68, שורות 30-31).

58. לעניין הענישה הנוהגת, הפנתה ב"כ המאשימה לפסיקת בית המשפט העליון, כולל ע"פ 5617/13 אורן כהן נ' מדינת ישראל (27.5.14), שבו אושר מתחם הענישה של בית המשפט המחוזי שהיה מאסר של שנתיים עד ארבע שנים, ובפועל הוטל עונש של 38 חודשים, וערעורו של המערער נדחה (פסק דינו של כב' השופט - כתוארו אז - אליקים רובינשטיין, כשלדבריו הסכימו כב' השופט ניל הנדל וכב' השופט צבי זילברטל).

59. לעניין העונש הראוי, הציגה ב"כ המאשימה את שיקולי הקולא הבאים: העדר עבר פלילי; הודאה ובכך נחסך מזמנו של בית המשט; התהליך הטיפולי שעבר במשך שנה, וכנגדו בריחתו מן הקהילה הטיפולית, **"ולכן עמדתנו היא שלא מדובר בשיקום המצדיק איזו שהיא סטייה מהמתחם לאור המוטיבציה הנמוכה שגילה הנאשם"** (עמ' 70, שורות 29-30) לפרוטוקול הנ"ל.

60. ב"כ המאשימה הזכירה, לצורך השוואה, את עונשו של נאשם 2, שהורשע בסיוע, ומעשיו היו חמורים פחות, ועליו הוטלו שמונה חודשי מאסר בפועל (עמ' 51, שורות 5-6).

61. במהלך הדיון התעוררה השאלה איזה משקל יש ליתן לתקופת שהותו בקהילה הטיפולית במסגרת חלופת מעצר והצדדים ביקשו לסכם בכתב (ראה פסקה 2 להחלטתי מיום ב אייר תשע"ה (21.4.15) עמ' 80, שורות 10-13).

62. ב"כ המאשימה, עו"ד שירה נתן, הגישה השלמת טיעון ביום 5.5.15, והסבירה כי על פי פסיקה שהביאה אין כימות מדויק של ימי מעצר בית, שאותם יש לנכות מעונש המאסר, להבדיל ממעצר תחת סורג וברח, שאותו היא מסכימה שיש לנכות. בעניין שלפנינו, הדגישה ב"כ המאשימה כי חלק מהתקופה שבו היה הנאשם בקהילה הטיפולית יצא לחופשות, ובחלק גם עבר להוסטל ועבד, ולבסוף נמלט מהקהילה הטיפולית.

לכן, מבחינתה, **"עונשו של הנאשם ימוקם בתחתית מתחם העונש ויגזרו עליו 18 חודשי מאסר בפועל, [ש]יש בהם לבטא איזון נכון בין שיקולי הענישה השונים, ובהם גמול על חומרת מעשיו, הרתעה וכן השיקול בדבר שיקום הנאשם והתהליך הטיפולי החיובי שעבר עד לבריחתו מהקהילה הטיפולית".**

תמצית טענות הנאשם

63. עו"ד מוסטפא יחיא, ב"כ הנאשם, סבור (עמ' 72, שורות 2-5) כי המתחם צריך לנוע בין 6 חודשי מאסר לבין 28 חודשים, כפי שנקבע בע"פ 772/13 איברהים יחיא נ' מדינת ישראל (29.6.14), בפסק דינו של כב' השופט צבי זילברטל (שלדבריו הסכימו כב' המשנה לנשיא - כיום הנשיאה - מרים נאור, וכב' השופט ד"ר יורם דנציגר). ראוי לציין כי שם התקבל ערעור הנאשם ובמקום מתחם שקבע בית משפט מחוזי בין 3 ל-6 שנות מאסר, הועמד המתחם, כאמור לעיל, ובעקבות זאת העונש בפועל שהיה 4 שנים, הומר ל-24 חודשי מאסר בפועל, בניכוי תקופת מעצרו.

64. עו"ד יחיא סבור כי גם כאשר יש מתחמים גבוהים יותר, הם עוסקים במקרה של שימוש בנשק (סכין או אקדח), או במעשי שוד קשים אחרים (עמ' 72, שורות 7-10).

65. הסניגור סבור כי מאחר ומדובר באירוע אחד, ומאז לא הורשע הנאשם בעבירה נוספת, יש להסתפק בתקופת מעצרו מיום 16.2.13 ועד 24.6.13, דהיינו: 4 חודשים ו-12 יום. לדבריו, ניתן להגיע לכך גם במתחם שהציע, לאור שיקולי השיקום והיותו במשך 12 חודשים בתנאי הפנימייה הסגורה בקהילה אל פטאם (עמ' 72-73). בהדגשו, כי מה שמבקשת המאשימה כיום, הוא מעבר למה שבפועל ארע: **"המדינה מבקשת 18 חודש על התיק הזה. הוא כבר היה בהגבלת חירות יותר מ - 16 חודשים ו-9 ימים, כך שגם אם היה מקבל שליש על אותו עונש, הוא לא היה יושב אותו כולו"** (עמ' 73, שורות 21-23).

66. אשר לחלופה של עבודות שירות, הסניגור ער לכך שמרשו לא הלך לממונה ואין חוות דעת חיובית (עמ' 76 לפרוטוקול), אך הוא סבור כי אין להמיר עבודות שירות במאסר מלא על פי אותה תקופה (עמ' 77, שורות 1-6).

67. ב"כ הנאשם סבור כי יש להפעיל את שיקולי השיקום כאמור בסעיף 40 לחוק (עמ' 77).

68. במועב"כ הנאשם קיבל הזדמנות להגיב בכתב על טענות המדינה בעניין תקופת השהייה בקהילת אל עמוד 14

פטאם (ראה החלטתי בעמ' 80 שורות 12-13), אך לא הגיב במועד. רק ביום 11.6.15 הציג את עמדתו, לפיה הוא מאשר כי מדובר בשאלה תקדימית נכבדת, שלגביה אין פסיקה ברורה; אך, לשיטתו, מן הראוי כי בית המשפט יתחשב במלוא התקופה האמורה של מעצר הבית, כבקשת ההגנה, או לחלופין לתקופה די קרובה אליה (סעיף 19 למסמך עמדת ההגנה). טענה זו מבוססת על כך שהנאשם היה בקהילה הטיפולית, בתנאי מעצר בית מלא מיום 24.6.14 וכי מיום 24.3.14 היה בקהילה הטיפולית במעצר בית לילי, וכחלק מן הטיפול יצא לעבודה מבוקרת ולחופשות בבית הוריו (סעיפים 6-8 למסמך האמור).

69. הנאשם, בדבריו האחרונים, הודה לבית המשפט על כך שבית המשפט איפשר לו ללכת לקהילה הטיפולית אל פטאם, דבר שעזר לו מאוד והוא למד שם הרבה דברים טובים (עמ' 79, שורות 23-25). בתשובה לשאלתי מדוע לא עזר לעצמו, השיב שהוא עובד כיום והוא הולך מהבית לעבודה ולא מבצע עבירות (עמ' 79, שורות 27-29). בהתייחסו לכך שלא הלך לממונה על עבודות שירות, אישר את הדברים ולא הסביר מדוע עשה כן (עמ' 79-89).

הבניית שיקול דעת שיפוטי בענישה

70. סעיף 40ב לחוק מורה לנו כי יש עיקרון המנחה בענישה הוא "קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו, ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג מידת העונש המוטל עליו".

71. הדרך לקביעת העונש הינה בשני שלבים: תחילה, קביעת מתחם העונש ההולם; ולאחר מכן - גזירת העונש המתאים (סעיף 40ג לחוק).

72. הפרמטרים שנקבעו בחוק לקביעת מתחם העונש ההולם, הם אלה: הערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, ומידת הפגיעה בו, מדיניות הענישה הנהוגה, והנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, כאמור בסעיף 40ט.

מתחם העונש ההולם

73. אין מחלוקת לגבי הערכים החברתיים הנפגעים כאשר אדם מבצע שוד של תיירת וחוטף ממנה את הארנק, תוך אלימות כלפיה. שוד, כפי שאמרתי מספר פעמים, כולל שתי קומות: פגיעה בקניין, ואלימות כלפי הנפגע. בשניהם - פגע הנאשם במתלוננת ובציבור.

74. לענין מדיניות הענישה, הזכרתי לעיל שני פסקי דין של בית המשפט העליון, שבהם נקבעו מתחמים שונים ביחס למקרים די קרובים של שוד: ע"פ 5716/13, שהובא על ידי המאשימה (פסקה 58), קבע מתחם של 2 עד 4 שנים, ואילו ע"פ 772/13, שהובא על ידי הסניגור, קבע מתחם של 6 עד 28 חודשים (פסקה 63 לעיל). שני פסקי הדין ניתנו על ידי הרכבים שונים של בית המשפט העליון, בהפרש של

כחודש, מבלי שהמאחר התייחס אל המוקדם. מבחינה זו, ניתן לומר כי לא ניתן להצביע על תקדים מחייב של בית המשפט העליון, וכי במסגרת זו של קביעת מתחם העונש ההולם, יש להתחשב בנסיבות נוספות הקשורות בביצוע עבירה, כאמור בסעיף 40ט, שאליהם אתייחס עתה.

לפני שאדרש לסעיף 40ט הנ"ל, ראיתי לנכון להזכיר גזר דין שניתן על ידי, ואשר בו קבעתי את המתחם לעבירת שוד (אם כי שם היה מדובר בשוד בחבורה, על פי סעיף 402(ב), ואילו כאן מדובר בשוד על פי סעיף 402(א)), בין שנה וחצי ועד ארבע שנות מאסר (פיסקאות 32-33 לגזר דיני בת"פ 8383-09-13 מדינת ישראל נ' פלוני, גזר דין של נאשם 2, מיום יז אדר תשע"ד (17.2.14, וראה את המתחמים שהוזכרו בפסיקה שהובאה שם בפסקה 31). אזכיר כי גזר דיני זה אושר בבית המשפט העליון, בעמדת הרוב, אך לפני כחודש, לאחר שהושמעו טענות הצדדים בתיק זה בפניי; ראה: ע"פ 2490/14 פלוני נ' מדינת ישראל, מיום יז אייר תשע"ה (6.5.15), מפי כב' השופט סלים ג'ובראן וניל הנדל, עמדת הרוב, מול עמדת המיעוט של כב' השופט מנחם מזוז, לעניין הפער בין שני הנאשמים באותו תיק.

75. וכך מורה לנו סעיף 40ט, אותו אביא להלן, ולצד כל פסקה את היישום שלה לגבי נתוני תיק זה:

(1) התכנון שקדם לביצוע העבירה - כאן מדובר על תכנון מראש של מציאת קורבן, כדי לשדוד אותו, ובכסף להשתמש לצרכי בילויים - שיקול חומרא ברור.

(2) חלקו היחסי של הנאשם בביצוע העבירה ומידת ההשפעה של אחר על הנאשם בביצוע העבירה - על פי כתב האישום המתוקן, נאשם 1 - הוא זה שדינו אני גוזר עתה - הוא היה הדומיננטי וחלקו היחסי היה הגדול ביותר הן בתכנון והן בביצוע, כולל: עצם החטיפה, הכאת המתלוננת, החבאת התיק, הקריאה לנהג לבוא, הדרכת הנהג להיכן להגיע וחלוקת השלל.

(3) הנזק שהיה צפוי להיגרם מביצוע העבירה - נזק חמור, שכן המתלוננת יכולה ליפול ולהיפגע בצורה יותר חמורה ממה שנפגעה.

(4) הנזק שנגרם מביצוע העבירה - עצם הגניבה והשוד, וכן הנזקים הפיזיים שנגרמו לה עקב המכות, אם כי בעניין זה אין מידע בכתב האישום, ועל כן יש להניח, לטובת הנאשם כי לא נגרמו נזקים בריאותיים.

(5) הסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את העבירה - רצון להרוויח כסף בדרך קלה כדי לבזבזו בבילויים.

(6) יכולתו של הנאשם להבין את אשר הוא עושה, את הפסול שבמעשהו או את משמעות מעשהו, לרבות בשל גילו - אין טענה שיש לנאשם בעיה בלהבין מה עשה.

(7) יכולתו של הנאשם להימנע מהמעשה ומידת השליטה שלו על מעשהו, לרבות עקב התגרות של נפגע העבירה - לא רלוונטי

(8) מצוקתו הנפשית של הנאשם עקב התעללות בו על ידי נפגע העבירה - לא רלוונטי;

(9) הקרבה לסייג לאחריות פלילית כאמור בסימן ב' לפרק ה'1 - לא רלוונטי;

(10) האכזריות, האלימות וההתעללות של הנאשם בנפגע העבירה או ניצולו - לא הוכחו אכזריות והתעללות, אך אלימות היתה בכך שהנאשם הפיל את המתלוננת על הקרקע וחטף ממנה את התיק בכוח.

(11) הניצול לרעה של כוחו או מעמדו של הנאשם או של יחסיו עם נפגע העבירה - פערי הכוחות בין בחור צעיר חסון, מול תיירת נמוכת קומה, יצרו את הכר הפורה לביצוע השוד.

76. לאור האמור לעיל, בנסיבות תיק זה, מתחם העונש ההולם הינו כמוצע על ידי המדינה 18 עד 36 חודשים, שהוא מתחשב בשלושת פסקי הדין שהוזכרו לעיל, בפסקה 74, ובנסיבות של סעיף 40ט, כפי שפורטו בפסקה הקודמת.

גזירת העונש המתאים

77. סעיף 40ג(ב) לחוק מורה לביתה משפט לגזור את העונש המתאים בתוך מתחם העונש ההולם, בהתחשב בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, כאמור בסעיף 40יא, ומאפשר חריגה מן המתחם בשל שיקולי שיקום או הגנה על שלום הציבור.

78. אבחן עתה את הנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה, כאמור בסעיף 40יא, וגם כאן אעתיק את פסקאות המשנה ואתיחס לכל אחת מהן על פי נתוני תיק זה:

(1) הפגיעה של העונש בנאשם, לרבות בשל גילו - מדובר בפגיעה רגילה, שאינה מחייבת הפחתה או החמרה בעונש.

(2) הפגיעה של העונש במשפחתו של הנאשם - כנ"ל;

(3) הנזקים שנגרמו לנאשם מביצוע העבירה ומהרשעתו - לא היו כאלה;

(4) נטילת האחריות של הנאשם על מעשיו, וחזרתו למוטב או מאמציו לחזור למוטב - הנאשם נטל אחריות חלקית, אך, במקביל, עשה מאמצים לחזור למוטב, כפי שפורטו לעיל.

(5) מאמצי הנאשם לתיקון תוצאות העבירה ולפיצוי על הנזק שנגרם בשלה - הנאשם לא גילה רצון לפצות את נפגעת העבירה. תיקון תוצאות העבירה נעשה על ידו, בחלקו כדי להשתקם, ובחלקו - כפי שמעירים קציני המבחן - כדי "לצבור נקודות" לצורך גזר דין זה.

(6) שיתוף הפעולה של הנאשם עם רשויות אכיפת החוק; ואולם כפירה באשמה וניהול משפט על ידי הנאשם לא יזקפו לחובתו - לא רלוונטי.

(7) התנהגותו החיובית של הנאשם ותרומתו לחברה - התנהגות הנאשם, לא הייתה עקבית. מצד אחד שיתף פעולה עם הקהילה הטיפולית ואף התקדם בטיפול, אולם כאשר נתקל בקושי (סובייקטיבי) ברח. לא הייתה

שום תרומה של הנאשם לחברה, פרט לשיקום חלקי ועבודה מסודרת.

(8) נסיבות חיים קשות של הנאשם שהייתה להן השפעה על ביצוע מעשה העבירה - גם עיון מדוקדק בכל התסקירים אינו מעלה בעיה יוצאת דופן בחייו של הנאשם, המצדיקה שוד של תיירת באלימות.

(9) התנהגות רשויות אכיפת החוק - לא רלוונטי.

(10) חלוף הזמן מעת ביצוע העבירה - הזמן שחלףנועד לאפשר לנאשם להשתקם. הוא ניצל את התקופה, אך לא מימש את מלוא שלבי השיקום וברח באמצע. גם כאשר עמדה על הפרק חלופה של מאסר בעבודות שירות, הוא זה שביקש לדחות את תאריכי הדיון, כדי להגיע לפגישה עם הממונה, דבר שלא עשה. מכאן שכל הדחיות נבעו מיוזמת הנאשם, ואין סיבה לשיקולי קולא.

(11) עברו הפלילי של הנאשם או העדרו - זו עבירתו הראשונה.

79. עמדת המדינה היא, כי אין מקום להביא בחשבון את שיקולי השיקום כאמור בסעיף 40ד, כגורם לסטות ממתחם העונש ההולם, מאחר והנאשם לא ניצל את מלוא השיקום שהתאפשר לו. לשיטתה, סבורה ב"כ המאשימה, כי די בכך שבשל אותו שיקום, מציעה היא עונש בתחתית המתחם, דהיינו: 18 חודשי מאסר.

אולם, בעניין זה נראית לי דרך הביניים שבין עמדה זו לבין דעתו של הסנגור, לפיה בשל שיקולי השיקום אין להטיל על הנאשם מאסר בכלל.

לאחר ששמעתי את דברי הנאשם עצמו, שהודה לבית המשפט על הטיפול שעבר בקהילת אל פטאם (ראה פסקה 69 לעיל), ולאור התסקירים המצביעים על שיפור ושיקום, אם כי לא מלאים, אך בעוצמה כזו שבזכותה נגמל הנאשם מהתמכרויותיו, ולא הורשע בכל עבירה מאז המעשים שביצע לפני 28 חודשים, נחה דעתי כי ניתן להפעיל את סעיף 40ד(א) לחוק. אם סעיף זה מאפשר לחרוג ממתחם העונש ההולם, כאשר יש סיכוי של ממש לשיקום, קל וחומר שיש להפעיל את הסעיף אם היה שיקום לאורך חודשים רבים, גם אם לא היה מלא.

80. אדון עתה בטענת ב"כ הנאשם, עו"ד יחיא, בדבר מידת ההתחשבות, מבחינת ניכוי ימי מאסר, עקב העובדה שהנאשם היה בקהילת אל פטאם כשנה.

81. צודקת ב"כ המאשימה כי אין "מפתח" של המרת ימי מעצר בית או ימי מעצר בקהילה טיפולית לימי מעצר בפועל, בעת הניכוי מתקופת המאסר (בעניין זה הפנתה לפסק דין של בית המשפט העליון ע"פ 7919/10).

82. אולם, בע"פ 1268/99 שמעון מזור נ' מדינת ישראל, קיבל בית משפט ערעור נאשם בכך שהמיר

מעצר בית של שנה בכך שהפחית שישה חודשי מאסר בפועל, מבלי הנמקה מפורטת.

83. התייחסתי לכך בגזר דיני בת"פ 53784-12-13 מדינת ישראל נ' מיכאל סוויסה, (2014) בפסקה 73, וכן בת"פ 5653-10-13 מדינת ישראל נ' פלוני (2014), בת"פ 51324-11-13 מדינת ישראל נ' ישראל אברמוב, החלטה מיום 25.3.15.

84. בנסיבות אלה ובהעדר מפתח כאמור, העונש של 18 חודשי מאסר שהציעה המדינה, אינו מביא בחשבון באופן מלא את תקופת השיקום ומעצר הבית החלקי בקהילת אל פטאם.

85. כמו כן, לא מצאתי התייחסות מספקת בטיעוני המדינה ליחס שבין נאשם 3 שנידון ל-8 חודשי מאסר - כעונש מוסכם בגין סיוע לשוד - לבין עונשו של נאשם 1, בעוד שהמחוקק קבע את הפרופורציה לפיה העונש על סיוע הוא מחצית מעונשו של מבצע עיקרי (סעיף 32 לחוק).

86. לפיכך, נראה לי כי עונש של 16 חודשי מאסר, שהוא כפולת עונשו של נאשם 3, יביא בחשבון גם שיקול זה של יחס בין עונשו של המסייע לעונשו של המבצע העיקרי, בשילוב עם הפחתה מטעמי שיקום, ובהתחשב בתקופת השהות בקהילת אל פטאם, כמעין חלופת מעצר.

התוצאה

87. לאחר ששקלתי את טענות הצדדים, ואת החומר הרב, שהובא לעיל, אני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

א. 16 חודשי מאסר בפועל, בניכוי תקופת מעצרו שהיא 4 חודשים ו-12 יום.

ב. מאסר על תנאי של 12 חודשים, אותם ירצה הנאשם אם יבצע עבירת שוד בתוך 3 שנים מיום סיום מאסרו.

ג. מאסר על תנאי של 6 חודשים, אותם ירצה הנאשם אם יבצע עבירת גניבה מכל מין וסוג שהוא, בתוך 3 שנים מיום סיום מאסרו.

ד. פיצויים למתלוננת בסך 3,000 ₪, שישולמו בתוך 90 יום.

88. זכות ערעור לבית המשפט העליון בתוך 45 יום.

ניתן היום, כ"ח סיוון תשע"ה, 15 יוני 2015, בהעדר הצדדים.

משה דרורי, שופט
סגן נשיא